

нічого не залишилося. [...] Сьогоднішня Австрія плямує честь Європи, не є ніякою державою у правовому сенсі, є в'язницею, в якій життя народів є найбільшою мукою»¹⁷⁶.

Примітки до розділу 7

- 1 Fras Z. Galicja. — Wrocław, 1999. — S.6-7.
- 2 Grodziski S. Historia ustroju społeczno-politycznego Galicji 1772–1848. — Wrocław etc, 1971. — S.27, 29.
- 3 Bartoszewicz K. Dzieje Galicyi, jej stan przed wojną i «wyodrębnienie». — Kraków, 1917. — S.3.
- 4 Grodziski S. W królestwie Galicji i Lodomerii. — Kraków, 1976. — S.19-20.
- 5 Chłędowski K. Zajęcie Galicji // Chłędowski K. Z przeszłości naszej i obcej. — Lwów, 1935. — S.21-32.
- 6 Bienarżówna J., Małecki J.M. Dzieje Krakowa. T. 3: Kraków w latach 1796–1918. — Kraków, 1979. — S.39-175.
- 7 Grodziski S. W królestwie Galicji... — S.24; Petraru M. Polacy na Bukowinie w latach 1775–1918. Z dziejów osadnictwa polskiego. — Kraków, 2004. — S.15-25.
- 8 Balzer O. Historia ustroju Austrii w zarysie. Wyd. 2, poprawione i skrócone. — Lwów, 1908. — S.296; Grodziski S. Historia ustroju społeczno-politycznego Galicji... — S.128-133.
- 9 Там само. — S.157-165.
- 10 Łoziński B. Z czasów aktów dominikalnych (Przyczynek do historii administracji w Galicyi) // Łoziński B. Szkice z historii Galicyi w XIX wieku. Z przedmową i pod kierunkiem W.Tokarza. — Lwów, 1913. — S.119-154.
- 11 Герасименко М.П. Аграрні відносини в Галичині в період кризи паншинного господарства. — К., 1959.
- 12 Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych wydane przez Krajowe biuro statystyczne pod red. T.Pilata. — Lwów, 1878. — R.4 (Statystyka gminna). — S.10-11.
- 13 Tokarz W. Galicya w początkach ery Józefińskiej w świetle ankiety urzędowej z roku 1783. — Kraków, 1909. — S.31-81.
- 14 Balzer O. Historia ustroju Austrii... — S.349-354.
- 15 Tokarz W. Galicya w początkach ery Józefińskiej... — S. 45.
- 16 Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. — Rok 1907. — Cz.IX. — №15-16. — S.59-62.
- 17 Adres z 10.XII.1866 r. // Grodziski S. Sejm Krajowy galicyjski 1861–1914. — Warszawa, 1993. — T.2: Źródła. — S.254-256.
- 18 Łoziński B. Agenor hrabia Gołuchowski w pierwszym okresie rządów swoich (1846–1859). — Lwów, 1901.
- 19 Піяй С. Політика Агенора Голуховського щодо галицьких українців у 1866–1868 рр. та її наслідки // Вісн. Львів. ун-ту. — Сер. історична. — 2002. — Вип.37/1. — С.246-252.
- 20 Stenograficzne sprawozdania Sejmu Krajowego. —1868. — S.98, 111.

- 21 ЦДІА України у Львові. — Ф.146 (Галицьке намісництво). — Оп.4. — Спр.5311-5313 та ін.
- 22 Moklak J. W walce o tożsamość Ukraińców. Zagadnienie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich w pracach Galicyjskiego sejmiku krajowego 1866—1892. — Kraków, 2004. — S.66-67.
- 23 Там само, S.81.
- 24 Кошелева Н. Українське шкільництво і освітня політика крайової адміністрації та сейму в Галичині (1890—1914 рр.): Автореф. канд. дис. — Л., 2002.
- 25 Gimnazya ruskie // Słowo Polskie (Lwów). — 1904. — №535. — 14 listopada.
- 26 Bartel W.M. Galicyjska Rada Szkolna Krajowa — czasy, instytucja, ludzie // Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Prawnicze. Zesz.86. — 1980. — S.33-62.
- 27 Finkel L., Starzyński S. Historia Uniwersytetu Lwowskiego. — Lwów, 1894; Michalewska K. Sprawa uniwersytetu ukraińskiego w latach 1848—1914 // Studia Historyczne. — Kraków, 1984. — Zesz.1. — S.35-89; Благий В. Студентство Львівського університету в 1900—1914 роках: історико-соціологічний аспект: Автореф. канд. дис. — Л., 2003; Мисак Н. Викладачі українці у Львівському університеті наприкінці XIX — на початку XX століття // Шляхами історії: Наук. зб. іст. факультету ЛНУ ім.І.Франка. На пошану професора Костянтина Кондратюка. — Л., 2004. — С.207-224; Качмар В. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX — початок XX ст.). — Л., 1999.
- 28 Мудрий М. Галицькі намісники в системі українсько-польських взаємин (1849—1914) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст. — Л., 1998. — Вип.33. — С.91-101.
- 29 Кульчицький В.С. Державний лад і право в Галичині (в другій половині XIX — на початку XX ст.). — Л., 1965. — С.40.
- 30 Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych. — Lwów, 1866. — Cz.11, №21. — S.106-127.
- 31 Там само. — №19. — S.59-99.
- 32 Горинь Г. Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX — 30-ті роки XX ст.). — К., 1993. — С.41.
- 33 Lewicki W. Materiały do reformy gminnej w Galicyi. Lwów, 1888; Górski P. Samorząd gminny. — Kraków, 1907.
- 34 Grzybowski K. Galicja 1848—1914. Historia ustroju politycznego na tle historii ustroju Austrii. — Kraków; Wrocław; Warszawa, 1959. — S.281-283.
- 35 Bobrzyński M. Z moich pamiętników / Przygotował do druku, wstępem i przypisami opatrzył A.Galos. — Wrocław; Kraków, 1957. — S.10-13.
- 36 Wstęp // Pamiętniki urzędników galicyjskich / Przygotowali do druku I. Homola i B.Łopuszański. Kraków, 1978. — S.7, 19, 22.
- 37 Там само. — S.24.
- 38 Spiss T. Ze wspomnień c. k. urzędnika politycznego. — Rzeszów, 1936. — S.8-12.
- 39 Górski P. Co robić? — Kraków, 1900. — S.4.

- 40 Na marginesie. W tramwaju // *Słowo Polskie*. — 1906. — №458. — 10 października.
- 41 Górski P. Co robić? — S.21-26.
- 42 Bobrzyński M. Z moich pamiętników... — S.10-13.
- 43 Центральний державний історичний архів України у м.Львові. — Ф.146. — Оп.8. — Спр.200. — Арк.27-28 (обіжник А.Потоцького до старост, Львів, 3 липня 1903 р.); Bobrzyński M. Z moich pamiętników. — S.10.
- 44 Bobrzyński M. Z moich pamiętników. — S.22-23.
- 45 Petraru M. Polacy na Bukowinie w latach 1775–1918. Z dziejów osadnictwa polskiego. — Kraków, 2004. — S.15-25.
- 46 Буковина. Історичний нарис. — Чернівці, 1998; Bukowina po stronie dialogu / Pod red. K.Feleszki. — Sejny, 1999.
- 47 Поп И. Энциклопедия Подкарпатской Руси. — Ужгород, 2006.
- 48 Попик С. Українці в Австрії 1914–1918. — К.; Чернівці, 1999.
- 49 Starzyński S. Projekt galicyjskiej konstytucji 1790/91. — Lwów, 1893; Projekt konstytucji dla Galicji z 1790 r. «Charta Leopoldina». Tekst i przekład. Wydali S.Grodziski i A.S.Gerhard. Kraków; Projekt konstytucji zw. Charta Leopoldina. Streszczenie głównych tez // *Galicja od pierwszego rozbioru do Wiosny Ludów 1772–1849. Wybór tekstów źródłowych. Opracował i wstępem poprzedził Marian Tyrowicz*. — Kraków; Wrocław, 1956. — S.125-133.
- 50 Balzer O. Historia ustroju Austrii w zarysie. S.398-402; My Ferdynand Pierwszy [...] Tymczasowy porządek wyborów odnoszących się do konstytucji z dnia 25. Kwietnia 1848. [Wiedeń, 9 maja 1848].
- 51 Pijaj S. Posłowie ruscy w parlamencie wiedeńskim w latach 1848–1879 // *Українські традиції парламентарне, XIX–XXI wiek / Pod redakcją J.Moklaka*. — Kraków, 2006. — S.99.
- 52 Матеріяли до історії культурного життя в Галичині в 1795–1857 рр. Замітки й тексти / Видав К.Студинський. — Л., 1920. — С.329 (лист Г.Яхимовича до М.Левицького, Львів, 27 червня 1848 р.).
- 53 Buszko J. Polacy w parlamencie wiedeńskim 1848–1918. Warszawa, 1996. S.13-37; Pijaj S. Posłowie ruscy w parlamencie wiedeńskim w latach 1848–1879 // *Українські традиції парламентарне XIX–XXI wiek / Pod redakcją J.Moklaka*. — Kraków, 2006. — S.95-126.
- 54 Цольнер Е. Історія Австрії / Пер. з нім. — Л., 2001. — С.387.
- 55 Konstytucja dla Cesarstwa Austrii. [Ołomuńc, 4 marca 1849].
- 56 Wereszycki H. Pod berłem Habsburgów. Zagadnienia narodowościowe. — Kraków, 1986. — S.181.
- 57 Dyplom cesarski. Względem regulacji wewnętrznych stosunków politycznych Monarchii. We Wiedniu, 20 października 1860. Franciszek Józef.
- 58 Bobrzyński M., Jaworski W.L., Milewski J. Z dziejów odrodzenia politycznego Galicji 1850–1873. — Warszawa, 1905. — S.8.
- 59 Zbiór dokumentów odnoszących się do konstytucji Państwa Austriackiego tudzież Królestwa Galicji i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego / Sammlung der auf die Konstitution des Österreichischen Staates und des Königreichs Galizien und Lodomerien dann des Grossherzogthums Krakau bezug nehmenden Dokumenten. — Lwów, 1868. — S.5-12.

60 Там само. — С.43-70.

61 Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. Rok 1873. — Wiedeń, 1873. — Zesz.XV, №40-41. — С.161-192.

62 Там само — 1896. — Cz.LXVI, №168-169. — С.529-550.

63 Grzybowski K. Galicja 1848—1914. Historia ustroju politycznego na tle historii ustroju Austrii. — Kraków; Wrocław; Warszawa, 1959. — С.170-171.

64 Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. —1907. — Cz.IX, №15-16. — С.57-107.

65 Pijaj S. Posłowie ruscy w parlamencie wiedeńskim w latach 1848—1879... — С.95-126.

66 Binder H. Galizien in Wien. Parteien, Wahlen, Fraktionen und Abgeordnete im Übergang zur Massenpolitik. — Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005. 742 S. [Studien zur Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. Herausgegeben von der «Kommission für die Geschichte der Habsburgermonarchie» an der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Band XXIX]; Binder H. Ukaraińskie przedstawicielstwo w austriackiej Izbie posłów, 1879—1918 // Ukaraińskie tradycje parlamentarne XIX—XXI wiek / Pod redakcją J.Moklaka. — С.127-162.

67 Grodziski S. Sejm Krajowy galicyjski. — Warszawa, 1993. — Т.1. — С.10.

68 Die Habsburgermonarchie 1848—1918. Im auftrag der Kommission für die Geschichte der Habsburgermonarchie herausgegeben von Helmut Rumpler und Peter Urbanitsch. — Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2000. — Band VII: Verfassung und Parlamentarismus. 1. Teilband: Verfassungsrecht, Verfassungswirklichkeit, zentrale Repräsentativkörperschaften. — С.I-XXXII, 1-1310; 2. Teilband: Die regionalen Repräsentativkörperschaften. — С.I-XXIV, 1311-2696; Grodziski S. Sejm Krajowy galicyjski. — Warszawa, 1993. — Т.1-2; Ajnenkiel A. Historia Sejmu Polskiego. Т.II. Cz.1: W dobie rozbiorów. — Warszawa, 1989; Buszko J. Sejmowa reforma wyborcza w Galicji 1905—1914. — Warszawa, 1956; Кульчицкий В.С. Галицкий сейм в системе колониального аппарата Австро-Венгрии: Автореф. дис. ... канд. ист. наук. — М., 1953; Аркуша О. Українське представництво в Галицькому сеймі (1889—1901): Автореф. канд. дис. — Л., 1997 (рукопис дисертації міститься в бібліотеці Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України); Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму 1861—1901 (нарис з історії українського парламентаризму). — Л., 2002; Ukaraińskie tradycje parlamentarne XIX—XXI wiek / Pod redakcją Jarosława Moklaka. — Kraków, 2006.

69 Послы д-р Король, о. Мазикевичъ и г. Глиджукъ передъ вибирателями // Русское слово (Львів). — 1902. — Ч. 41. — 11 (24) декабря.

70 Справозданье посольске Д-ра Евгена Олесницкого відбуте в Стрию дня 8-го грудня 1904. — С.5-28.

71 По соймі // Діло. — 1904. — Ч.251-256, 258. — 6 (19) — 13 (26), 16 (29) падолиста.

72 Сучасна хроніка // Правда (Львів). — 1895. — Вип.76. — 30 (18) березня. — С.205.

73 Романчук Ю. Якої нам треба репрезентації у Відні? // Діло. — 1907. — Ч.32. — 23 н. ст. лютого.

74 Binder H. *Galizien in Wien. Parteien, Wahlen, Fraktionen und Abgeordnete im Übergang zur Massenpolitik.* — Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005. — 742 S. [Studien zur Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. Herausgegeben von der «Kommission für die Geschichte der Habsburgermonarchie» an der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Band XXIX]; Binder H. *Українське представництво в австрійській Ізбі послів, 1879–1918 // Українське традиції парламентарне XIX–XXI вік.* — С.127–162.

75 Petraru M. *Polacy na Bukowinie w latach 1775–1918. Z dziejów osadnictwa polskiego.* — Kraków, 2004. — С.15–25; Буковина. Історичний нарис. — Чернівці, 1998; *Bukowina po stronie dialogu / Pod red. K.Feleszki.* — Sejny, 1999.

76 Докладніше див.: Аркуша О. Галицький сейм: виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. — Л., 1996; Аркуша О. Парламентська традиція галицьких українців у другій половині XIX — на початку XX ст. // *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* — Л., 2000. — Вип.6: Західно-Українська Народна Республіка: історія і традиції. — С.68–91; Arkusza O. *Українське представництво в сеймі галицьким // Українське традиції парламентарне XIX–XXI вік / Pod redakcją J.Moklaka.* — С.13–57; Чорновол І. *Українська фракція Галицького крайового сейму 1861–1901 (нарис з історії українського парламентаризму).* — Л., 2002.

77 Balzer O. *Historia ustroju Austrii w zarysie. Wydanie drugie, poprawione i skrócone.* — Lwów, 1908. — С.324–327; Grodziski S. *Posłowie // Słotwiński K. L. Katechizm poddanych galicyjskich.* — Kraków, 2004. — С.142–162; Герасименко М.П. *Аграрні відносини в Галичині...* — С.46; Стеблій Ф.І. *Боротьба Східної Галичини проти феодального гніту в першій половині XIX ст.* — К., 1961. — С.16.

78 Łoziński B. *Z czasów i aktów dominikalnych (Przyczynek do historii administracji w Galicyi) // Łoziński B. Szkice z historii Galicyi w XIX wieku.* — Lwów, 1913. — С.133–139.

79 Заярнюк А. *Формування соціальних і національних ідентичностей українського селянства у Габсбурзькій Галичині, 1846–1914 (на прикладі Самбірщини): Автореф. дис. ... канд. іст. наук.* — Л., 2005. — С.16–17.

80 Орлевич І. *Ставропігійський інститут у Львові (кінець XVIII ст. — 60-рр. XIX ст.).* — Л., 2001; Киричук О. *Львівський Ставропігійський інститут у громадському житті у громадському житті Галичини другої половини XIX — початку XX ст.* — Л., 2001.

81 Ступарик Б.М. *Національна школа: витоки, становлення.* — К., 1998. — С.55–70; Кріль М. *Слов'янські народи Австрійської монархії: освітні та наукові взаємини з українцями. 1772–1867.* — Л., 1999. — С.29–64.

82 Андрохович А. *Львівське «Studium Ruthenum» // Записки Наукового товариства ім.Шевченка.* — Л., 1925. — Т.CXXXVI–CXXXVII: Праці Філологічної секції / Під ред. К.Студинського. — С.48–49; Т.CI: Праці Філологічної та Історично-Філософської секції / Під ред. К.Студинського й І.Крип'якевича. — С.73.

83 Франко І. *Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині // Франко І. Зібрання творів: у 50 т.* — К., 1986. — Т.47: Історичні праці (1898–1913). — С.110.

84 Zięba A.A. *Gente Rutheni, natione Poloni. Z problematyki kształtowania się ukraińskiej świadomości narodowej w Galicji* // *Prace Komisji Wschodnioeuropejskiej / Polska Akademia Umiejętności*. — Kraków, 1995. — Т.ІІ. — S.61-67; Мудрий М. Ідея польсько-української унії та «русини польської нації» в етнополітичному дискурсі Галичини 1859—1869 років // *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст.* — Л., 2005. — Вип.39-40. — С.83-148; Mudryj M. *Dylematy narodowościowe w Sejmie Krajowym galicyjskim (na przykładzie posłów formacji gente Rutheni, natione Poloni)* // *Ukraińskie tradycje parlamentarne XIX—XX wiek / Pod red. J.Moklaka*. — Kraków, 2006. — S.59-94.

85 Balzer O. *Historia ustroju Austrii...* — S.309-311; Химка І.П. Греко-Католицька Церква і національне відродження у Галичині 1772—1018 // *Ковчег: 36. статей з церковної історії*. — Л., 1993. — Ч. 1. — С.75; Цьольнер Е. *Історія Австрії / Пер. з нім. Р.Дубасевич, Х.Назаркевич, А.Онишко, Н.Іваничук*. — Л., 2001. — С.312-317; Cegielski T. *Józefinizm* // *Austria — Polska. Z dziejów sąsiedztwa / Praca zbiorowa pod red. W.Leitsha i M.Wawrykowej*. — Warszawa; Wiedeń, 1989. — S.41-72; Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у ХІХ столітті). — Л., 2003. — С.12-14.

86 Турій О. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Галичини, 1848—1867: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Л., 1994. — С.12-13.

87 Химка І.П. Греко-католицька церква і національне відродження у Галичині 1772—1918 // *Ковчег: 36. статей з церковної історії*. — Л., 1993. — Ч. 1. — С.73-107.

88 Стеблій Ф. «Весна народів» у Львові // *Історія Львова. У 3 т. / Редколегія: Я.Ісаєвич, М.Литвин, Ф.Стеблій*. — Л., 2007. — Т.2. — С.153-155.

89 Перша відозва Головної Руської Ради. 10 травня 1848 р. // *За віру, нарід і права. Руські Ради Надсяння 1848—1850 рр. / Вступ та упоряд. В.Пилипович*. — Перемишль, 2005. — С.49-51.

90 Пилипович В. Вступне слово // *За віру, нарід і права...* — С.10; Турій О. Українська «Весна народів» // *Головна Руська Рада. 1848—1851. Протоколи засідань і книга кореспонденції / За ред. О.Турія; Упоряд. У.Кришталович, І.Сварник*. — Л., 2002. — С.ХХІV—ХХV.

91 Звернення Головної Руської Ради про поділ Галичини на дві провінції. Львів, 17 липня 1848 р. // *За віру, нарід і права*. — С.57-59; Стеблій Ф. «Весна народів» у Львові... — С.156.

92 Пилипович В. Вступне слово... — С.11-13.

93 Историческій очеркъ основанія Галицко-Руской Матицѣ и справозданье первого собору ученыхъ русскихъ и любителей народнаго просвѣщенія / Сост. Яковомъ Головацкимъ. — Л., 1850; Криль М., Стеблій Ф. *Галицкая матица во Львовѣ // Славянские матицы. ХІХ век / Отв. ред. И.Лещиловская*. — М., 1996. Ч.1; Возняк М. До історії української наукової і просвітної організації в Галичині 1848 р. // *Записки Наукового товариства ім.Шевченка*. — Львів, 1912. — Т.110; Пашаева Н.М., Климкова Л.Н. *Галицко-русская Матица во Львовѣ и ее издательская деятельность* // *Книга. Исследования и материалы: Сборник / Глав. ред. Н.М.Сикорский*. — М., 1977. — Т.ХХХІV; Сухий О. Від русофільства до москвофільства... — С.176-250.

94 Барвінський О. Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові. На основі жерел написав... — Львів, 1908; [Дідошак В.] Руско-народна інституція «Народный домъ» во Львовѣ, єи початокъ, основане и теперѣшний станъ. — Л., 1885. [Підпис: Одинъ зъ Русинѣвъ мѣста Львова]; [Стефанович О., о.]. Причинки до історії «Народного Дому» у Львові. — Л., 1906. [Передрук з «Діла»]; Kołpaczkiewicz W. Spór o «Narodny Dom» we Lwowie. — Lwów, 1932; Центральний державний історичний архів України у м.Львові. Ф.130 (Руський народний інститут «Народний дім», м. Львів). — Оп.1. — Спр.19. — Арк.1-59 (Довідка про історію і розвиток інституту «Народний дім» у Львові, 1920); Там само. — Спр.18. — Арк.1-23 (Довідковий матеріал до історії інституту «Народний дім» у Львові, 1893); Там само. — Спр.38. — Арк.9-17 (Memoryał członków rusko-narodowego Instytutu «Narodnyj Dom» we Lwowie do posłów Sejmu i Senatorów); Сухий О. Від русофільства до москвофільства... — С.250-311.

95 Погляды в будущность // Слово. — 1866. — Ч.59. — 27 июля (8 августа). — Підпис: Одинъ именемъ многихъ.

96 Аркуша О. Русофільська орієнтація в Галичині в останній чверті XIX ст. // Третій Міжнародний конгрес українців. 26-29 серпня 1996 р. Доповіді та повідомлення. Історія. — Харків, 1996. — Ч.І. С.120-125; Аркуша О., Мудрий М. Русофільство в Галичині в середині XIX — на початку XX ст.: генеза, етапи розвитку, світогляд // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. історична. — Л., 1999. — Вип.34. — С.231-268; Куций І. Українська науково-історична думка Галичини (1830—1894 рр.): рецепція національної історії. — Тернопіль, 2006; Макаручук С. Москвофільство: витоки та еволюція ідеї (середина XIX ст. — 1914 р.) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. історична. — Л., 1997. — Вип.32. — С.82-98; Миллер А.И. «Украинский вопрос» в политике властей и русском общественном мнении (вторая половина XIX в.). — СПб., 2000; Сухий О. Від русофільства до москвофільства...; Турій О.Ю. Початки москвофільства в Галичині // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. історична. — Л., 1993. — Вип.29. — С.36-43; Wendland A.V. Die Russophilen in Galizien. Ukrainische Konservative zwischen Österreich und Rußland, 1848—1915. — Wien, 2000.

97 ЛНБ НАН України, від. Рукописів. Ф.17. — Спр.283. — Арк.40-40 зв.; Загальні збори «Народної Ради» // Батьківщина (Львів). — 1888. — 17 (5) лютого.

98 [Барвінський В.] Державно-правне становишко Русинів в Австрії // Правда (Львів). — 1879. — Вип.ХІ. — С.718-724; Вип. ХІІ. — С.759-762 (Підпис: В.Б.); Барвінський О. Спомини з мого життя. — Нью-Йорк; К., 2004. — Ч.1-2.; Аркуша О. Олександр Барвінський (до 150-річчя від дня народження). Львів, 1997. С.21-34); Аркуша О. Український національно-політичний рух у Галичині наприкінці 80-х рр. XIX ст. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. — Л., 2007. — С.118-139; Серeda О. Формування національної ідентичності: ранні народовці у півдаєстрійській Східній Галичині (1860—1873): Автореф. дис. ... д-ра філос. (Ph.D) зі спец. історія. — Будапешт, 2003; Серeda О. Національна свідомість і політична програма ранніх народовців у Східній Галичині (1861—1867) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. історична. — Л., 1999. — Вип.34. — С.199-214; Серeda О. Громади ранніх народовців у Східній Галичині (60-і роки XIX століття) // Україна: культурна спадщина, національна

свідомість, державність. — Л., 2001. — Вип.9: Ювілейний збірник на пошану Феодосія Стебля. — С.378-392; Янишин Б. Народовський рух у Галичині як суспільно-політична течія (70–80-і роки XIX ст.): Автореф. канд. дис. — К., 2003; Янишин Б. Народовці на рубежі 70–80-х років XIX ст.: творення нової моделі політичної культури // Укр. іст. журн. — 2001. — №6. — С.86-100.

99 Шлемкевич М. Галичанство. — Нью-Йорк; Торонто, 1956. — С.48.

100 Народна програма // Діло. 1899 (1900). — Ч.288. — 24 грудня (5 січня).

101 Расевич В. Українська національно-демократична партія (1899–1918 pp.): Автореф. канд. дис. — Л., 1996. — С.11.

102 Центральний державний історичний архів України у м.Львові. — Ф.372 (Володимир Охримович). — Оп.1. — Спр.12. — Арк.5 (інструкція Народного комітету УНДП, 15 травня 1901 р.); Наша народна тактика // Діло. — 1900. — Ч.13. — 30 січня; Справозданє Народного Комітету // Діло. — 1901. — Ч.142. — 9 липня; Ч.144. — 11 липня; Ч.146. — 14 липня; Ч.149. — 18 липня; Ч.151. — 20 липня; Ч.152. — 21 липня; Ч.153. — 23 липня; Ч.160. — 31 липня; Ч.161. — 1 серпня.

103 Народна організація // Там само. — 1903. — Ч.20. — 25 січня (7 лютого).

104 Маска спала // Там само. — 1900. — Ч.26. — 3 (15) лютого.

105 Сухий О. Товариство імені Михайла Качковського: організаційні засади та напрями діяльності // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. — Л., 2001. — Вип.9: Ювілейний збірник на пошану Феодосія Стебля. — С.393-403.

106 Отзывъ (Обнародованный в 287 н-рѣ «Галичанина» за 1899 г.) // Съездъ мужей довѣрія русско-народной партіи и ея организація. — Л., 1900.

107 Проф. О.Л.Погодін про свій побут у Львові // Діло. — 1910. — Ч.118. — 30 (7) травня.

108 Мудрий М. Формування новочасної національно-політичної культури українського суспільства Галичини (Проблема зовнішніх моделей) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст. — Л., 2003. — Вип.38. — С.115-147.

109 Binder H. Galizien in Wien. Parteien, Wahlen, Fraktionen und Abgeordnete im Übergang zur Massenpolitik. — Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005. — 742 S. [Studien zur Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. Herausgegeben von der «Kommission für die Geschichte der Habsburgermonarchie» an der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Band XXIX]; Binder H. Ukraińskie przedstawicielstwo w austriackiej Izbie posłów, 1879–1918 // Ukraińskie tradycje parlamentarne XIX–XXI wiek / Pod redakcją J.Moklaka. — S.127-162.

110 Центральний державний історичний архів України у м. Львові. Ф.664 (Ревакович Тит). Оп.1. — Спр.27. — Арк.5-5 зв. (лист Є.Олесницького до Т.Реваковича, 12 грудня 1905 р.).

111 В народ! // Діло. — 1902. — Ч.101. — 7 (20) травня; Ч.102. — 8 (21) травня; Ч.108. — 9 (22) травня.

112 Тейлор А.Дж.П. Габсбурзька монархія 1809–1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини. — Л., 2002; Wereszycki H. Pod berłem Habsburgów.

Zagadnienia narodowościowe. — Kraków, 1986; Tokarz W. Galicya w początkach ery Józefińskiej... — S.48-49; Европейские революции 1848 года. «Принцип национальности» в политике и идеологии. — М., 2001.

113 Яковенко Н. Образ поляка в українській історичній белетристиці // Україна — Польща. Історична спадщина і суспільна свідомість. — К., 1993. — С.130.

114 Мудрий М. Українсько-польські відносини в Галичині у 1867–1890 роках: політичний аспект: Автореф. канд. дис. — Л., 1997.

115 Grodziski S. Dyskusja o galicyjskich symbolach // Studia Lodomeriana. Historia — kultura — prawo / Pod red. K.Grodziskiej i G.Nicieja. — Kraków, 2007.

116 Stenograficzne sprawozdania Sejmu Krajowego... z roku 1902/1903. — S.1125-1137.

117 Докладніше про спроби українсько-польського порозуміння в Галичині див.: [Франко І.] Зь 1848 року. (Давні матеріялы до оцѣненя новыхъ заходѣвъ около польско-русской угоды.) // Діло. — 1883. — Ч.62. — 4 (16) червня; Мудрий М. Спроба українсько-польського порозуміння в Галичині в 1861 р. // Наукові зошити історичного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. — Л., 1999. — Вип.2. — С.79-82; Його ж. Спроби українсько-польського порозуміння в Галичині (60–70-ті роки ХІХ ст.) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. — 1997. — Вип.3-4. — С.58-117; Чорновол І. Польсько-українська угода 1890–1894 рр. — Л., 2000; Михальський Ю. Польські політичні партії та українське питання в Галичині на початку ХХ століття (1902–1914). — Л., 2002; Аркуша О. Міхал Бобжинський та українське питання в Галичині // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. історична. — Л., 2000. — Вип.35-36. — С.168-206; Buszko J. Sejmowa reforma wyborcza w Galicji 1905–1914. — Warszawa, 1956.

118 Дудяк О. Динаміка чисельності польського населення Східної Галичини в першій третині ХХ ст. (за матеріалами переписів 1910, 1921 і 1923 рр.) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст. — Л., 2000. — Вип.35-36. — С.291. Суттєво не відрізняються від цих даних результати дослідження польського історика А.Подрази (Podraza A. Problem pograncy w Europie środkowo-wschodniej (na przykładzie pogranicza polsko-ukraińskiego) // Podraza A. Europa. Galicja. Regiony. Pisma historyczne / Wyboru dokonał, opracował i wstępem opatrzył G.Nieć. — Kraków, 2006. — S.129-154). В австрійській статистиці не використовувалося поняття національності, й дані про національний склад населення Галичини виводяться шляхом зіставлення рубрик про віросповідання й мову спілкування. Встановити точне співвідношення чисельності українського й польського населення в Східній Галичині неможливо. Простір для різночитань відкривали суперечності щодо національної належності так званих русинів-латинників, а також осіб, яким було важко визначити власну національну ідентичність.

119 Сміт Е.Д. Національна ідентичність. — К., 1994.

120 Центральний державний історичний архів України у м. Львові. — Ф.372 (Охримович Володимир). — Оп.1. — Спр.14. — Арк.6-9 (обіжник Народного комітету УНДП від 28 лютого 1903 р.).

121 Грабович Г. Мітологізації Львова: відлуння присутності та відсутності // Грабович Г. Тексти і маски. — К., 2005. С. — 157.

122 Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм. — К., 2003.

123 Виразний інтерес до цієї тематики в польській історіографії простежувався в середині 1990-х рр., наслідком чого стало видання кількох збірників наукових праць: *Między Polską etniczną a historyczną*. Wrocław etc., 1988. [Polska myśl polityczna XIX i XX wieku / pod red. W. Wrzesińskiego. T. VI]; *Polska — Kresy — Polacy*. Studia Historyczne / pod red. S.Ciesielskiego, T.Kulak, K.Matwijowskiego. — Wrocław, 1994; *Kresy i pogranicza*. Historia, kultura, obyczaje / red. naukowa: Z.Fras, A.Staniszewski. — Olsztyn, 1995.

124 Dmowski R. Polityka polska i odbudowanie państwa. Wyd. 2-ie / Przedmowa i komentarz T.Wituch. — Warszawa, 1989. — T.1. — S.55).

125 Чия земля? // Діло. — 1902. — Ч.274. — 7 (20) грудня.

126 Dzieduszycki W. Mesyanizm Polski a prawda dziejów. — Kraków, 2002; Dzieduszycki W. Bezrobocie podczas żniw na Rusi // *Przegląd Polski* (Kraków). 1903. — Zeszyty 439-441; Daszyk K. K. Osobliwy podolak. W kręgu myśli historiozoficznej i społeczno-politycznej Wojciecha hr. Dzieduszyckiego. — Kraków, 2003; Wątor A. Galicyjska Rada Narodowa w latach 1907–1914. Z dziejów instytucji obywatelskiej. — Szczecin, 2000.

127 Bobrzyński M. Z moich pamiętników / Przygotował do druku, wstępem i przypisami opatrzył A.Galos. Wrocław; Kraków, 1957; Bobrzyński M. Dzieje Polski w zarysie / Opracowali i wstępem poprzedzili M.H.Serejski i A.F.Grabski. — Warszawa, 1987; Bobrzyński M. Zasady i kompromisy. Wybór pism / Wyboru dokonał, wstępem i przypisami opatrzył W.Bernacki. — Kraków, 2001; Jaworski Wł.L. Problem ruski // *Czas* (Kraków). — 1913. — №157. — 5 kwietnia; Wł.L.Jaworskiego życie i działalność. Napisali St. Estreicher i in. — Kraków, 1931; Jaskólski M. Konserwatyzm — nacjonalizm. Studia nad konfrontacjami ideowymi konserwatyzmu krakowskiego i demokracji narodowej przed 1914 r. — Kraków, 1989; Jaskólski M. Kaduceus Polski. Myśl polityczna konserwistów krakowskich 1866–1934. — Warszawa; Kraków, 1990; Stańczycy. Antologia myśli społecznej i politycznej konserwatystów krakowskich / Wybór tekstów, przedmowa i przypisy M.Król. — Warszawa, 1985; Król M. Konserwatyści a niepodległość. Studia nad polską myślą konserwatywną XIX wieku. — Warszawa, 1985; Аркуша О. Краківський консерватизм та українське питання в Галичині на зламі XIX–XX ст. // Молода нація: Альманах. — К., 1997. — Вип.6.

128 Głabiński S. Wspomnienia polityczne. Pelpin, 1939; Grabski S. Pamiętniki / Do druku przygotował i wstępem opatrzył W.Stankiewicz. — Warszawa, 1989; Wątor A. Działalność Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego w zaborze austriackim do roku 1914. — Szczecin, 1993; Wątor A. Narodowa demokracja w Galicji do 1918 roku. — Szczecin, 2002; Wapiński R. Narodowa demokracja (1839–1939). — Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1980; Wapiński R. Roman Dmowski. Lublin, 1988; Kulak T. Jan Ludwik Popławski 1854–1908. Biografia polityczna. — Wrocław, 1994; Wojdyło W. Stanisław Grabski (1871–1949). Biografia polityczna. — Toruń, 2003; Koko E. Franciszek Rawita-Gawroński (1846–1930). Wobec Ukrainy i jej przeszłości. Studium archaizmu. — Gdańsk, 2006; Аркуша О. Польські націонал-демократи та українське питання в Галичині на початку XX століття // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст. — Л., 2005. — Вип.39-40. — С.149-202.

129 Janowski M. Inteligencja wobec wyzwań nowoczesności. Dylematy ideowe

polskiej demokracji liberalnej w Galicji w latach 1889–1914. — Warszawa, 1996; Janowski M. Polska myśl liberalna do 1918 roku. — Kraków, 1998; Najdus W. Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska. 1890–1919. — Warszawa, 1983; Himka J.-P. Socialism in Galicia. The Emergence of Polish Social Democracy and Ukrainian Radikalism (1860–1890) / Harvard Ukairainian Research Institute. — Cambridge, Massachusetts, 1983; Dunin-Ławowicz K. Dzieje Stronnictwa Ludowego w Galicji. — Warszawa, 1956.

130 Stenograficzne sprawozdania Sejmu Krajowego... z roku 1904. — S.1385-1395.

131 Психологічний підклад університетської бучі // Діло. — 1907. — Ч.12. — 16 (29) січня [передрук з часопису «Гайдамаки»].

132 Кровавий «вєц народови» в Жовкві // Діло. — 1903. — Ч.105. — 12 (25) травня.

133 Центральний державний історичний архів України у м. Львові. — Ф.372 (Володимир Охримович). — Оп.1. — Спр.16. — Арк.3 (лист-звернення Народного комітету УНДП від 12 липня 1904 р.).

134 Stenograficzne sprawozdania Sejmu Krajowego... z roku 1907. — T.1. — S.1208.

135 Центральний державний історичний архів України у м. Львові. — Ф.196 (Руська рада). — Оп.6. — Спр.1125. — Арк.73 зв. —74.

136 Pollack M. Nach Galizien. Von Chassiden Huzulen, Polen und Ruthenien. Eine imaginäre Reise durch die verschwundene Welt Ostgaliziens und der Bukowina. — Wien; München, 1984; Gąsowski T. Między gettem a światem. Dylematy ideowe żydów galicyjskich na przełomie XIX i XX wieku. — Kraków, 1996; Śliż M. Galicyjscy żydzi na drodze do równouprawnienia 1848–1914. Aspekt prawny procesu emancypacji żydów w Galicji. — Kraków, 2006; Śliwa M. Obcy czy swoi. Z dyskusji nad kwestią żydowską w Galicji u schyłku XIX wieku // Galicyjskie dylematy. Zbiór rozpraw pod redakcją K.Karolczaka i H.W.Żalińskiego. — Kraków, 1994. — S.18-29; Świat niepożegnany. Żydzia na dawnych ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej w XVIII–XX wieku. Praca zbiorowa pod redakcją K.Jasiewicza. — Warszawa, 2004; Меламед В. Евреи во Львове: XIII — первая половина XX века. — Л., 1994; Монолатій І. Євреї в імперії Габсбургів (1772–1918 pp.) // Нариси з історії та культури євреїв України. — К., 2005. — С.97-116.

137 Дроздовський Г. Тоді в Чернівцях і довкола. Спогади старого австрійця / Пер. з нім., передм. і прим. П.Рихла. — Чернівці, 2001. — С.28.

138 Petraru M. Polacy na Bukowinie w latach 1775-1918. Z dziejów osadnictwa polskiego. — Kraków, 2004; Bukowina po stronie dialogu / Pod redakcją K.Feleszki. — Sejny, 1999; Буковина. Історичний нарис. — Чернівці, 1998; Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини XIX — початку XX ст. — Чернівці, 1999.

139 Нариси історії Закарпаття. — Т.ІІ. — Ужгород, 1995; Поп И. Энциклопедия Подкарпатской Руси. — Ужгород, 2006.

140 Мудрий М. Австрорусинство в Галичині: спроба окреслення проблеми // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. іст. — Л., 2000. — Вип.35-36. — С.571-604.

141 Ададуrow В. Галицькі русини в концепціях польської політики Франції та Австрії 1805–1812 років (до постановки питання) // Україна в минулому.

— К.; Л., 1996. — Вип. IX. — С. 38-60; Ададуров В. «Наполеоніда» на сході Європи. Уявлення, проекти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку XIX століття. — Л., 2007.

142 Тершаковець М. Короткий огляд національних та політично-суспільних течій в Галицькій та Угорській Русі // Тершаковець М. Матеріяли й замітки до історії національного відродження Галицької Русі в 1830 та 1840 рр. Додаток: до історії москвофільства в Угорській Русі. — Л., 1907. — С. IV [Сер. «Українсько-руський архив. Видає Історично-філософічна секція Наукового товариства імени Шевченка». Т. III].

143 Słotwiński K. L. Katechizm poddanych galicyjskich. Posłowie napisał S. Grodziski. — Kraków, 2004. — S. 140-141.

144 Słomka J. Pamiętniki włościanina. Od pańczczyzny do dni dzisiejszych / Wstęp W. Stankiewicz. — Warszawa, 1983. — S. 152.

145 Класова боротьба селянства Східної Галичини (1722–1849): Документи і матеріали / Упоряд. О. А. Купчинський, А. Г. Сісецький, Ф. І. Стеблій. — К., 1974. — Док. № 43. — С. 134.

146 Пазяк Н. Народна творчість села Илем'я на Рожнятівщині про часи Австро-Угорщини // Українсько-австрійські культурні взаємини другої половини XIX — початку XX століття. — К.; Чернівці, 1999. — С. 285.

147 Матеріяли до історії культурного життя в Галичині в 1795–1857 рр. Замітки й тексти / Видав д-р К. Студинський. — Л., 1920. — С. 292 (лист Г. Яхимовича до М. Левицького, Львів, 27 лютого 1848 р.).

148 Там само. — С. 303 (лист Г. Яхимовича до М. Левицького, 21 березня 1848 р.).

149 Кореспонденція Якова Головацького в літах 1835–49 / вид. К. Студинський. — Л., 1909. — С. 245 та ін.

150 Стеблій Ф. Визначна пам'ятка української політичної думки середини XIX століття — «Слово перестороги» Василя Подолинського // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Л., 1994. — Т. CCXXVIII: Праці Історично-філософської секції. — С. 437, 475.

151 Студинський К. Матеріяли до історії культурного життя в Галичині в 1795–1857 рр.: Замітки й тексти. — Л., 1920. — С. 315. [Сер. «Українсько-руський архив. Видає Історично-філософічна секція Наукового товариства імени Шевченка». Т. XIII–XIV].

152 Турій О. Українська «Весна народів»... — С. XXVII.

153 [Вислобоцький Ю. А.]. Слово на часъ. — [Відень, 1861]. — С. 8-9. Підпис: «Старый Русинъ».

154 Зоря Галицка. — 1851. — Ч. 83. — 10 (22) паздерника; Ч. 84. — 13 (25) паздерника; Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. На підставі споминів. — Л., 1926. — С. 68.

155 Вахнянин Н. Причинки до історії рускої справи в Галичині в літах 1848–1870 / Передрук з «Основи» з 1871 року. — Л., 1901.

156 Вѣстникъ. Урядова часопись для Русиновъ австрійскои державы (Відень). — 1860. — Ч. 70. — 10 (22) грудня.

157 Центральний державний історичний архів України у м. Львові. —

Ф.196 (Політичне товариство «Руська рада»). — Оп.1. — Спр.18. — Арк.1-4; Мудрий М. Австрорусинство в Галичині...

158 Миколаєвич М. Москвофільство, його батьки і діти. — Л., 1936. — С.38.

159 Олесницький Є. Сторінки з мого життя. І частина (1860—1890). — Л., 1935. — С.114.

160 Центральний державний історичний архів України у м.Львові. — Ф.818 (А.Вахнянин). — Оп.1. — Спр.7. — Арк.352-354; Спр.10. — Арк.1-2.

161 Там само. Ф.382 (Ю. Романчук). — Оп.1. — Спр.60. — Арк.6; Рух виборчий (посольське справозданьє п. Романчука в Калуші // Діло. — 1891. — Ч.29. — 6 (18) лютого.

162 Stenograficzne sprawozdania Sejmu Krajowego. — 1890. — S.950-951, 984, 988, 1056, 1061.

163 Łazuga W. «Rządy polskie» w Austrii. Gabinet Kazimierza hr. Badeniego 1895—1897. — Poznań, 1991. — S.48.

164 Русини галицької землі // Діло. — 1895. — Ч.210. — 20 вересня (2 жовтня); Громадна депутація руска в Відни. (Справозданє руского комітету депутаційного). — Л., 1896; Нагірний В. З моїх споминів. — Л., 1935. — С.50-51.

165 Олесницький Є. Сторінки з мого життя. II частина (1890—1897). — Л., 1935. — С.78, 115.

166 [Добрянський А.] Галицкая Русь въ европейской политичѣ. — Л., 1886; [Свистунъ Ф.И.]. Прикарпатская Русь подѣ владѣніемъ Австріи. — Л., 1896. — Ч.1: 1772—1850; Л., 1897. — Ч.2: 1850—1895. — 741 с. Також див.: [Свистунъ Ф.И.]. Гр. Агеноръ Голуховскій и Галицкая Русь въ 1848—1859 гг. — Л., 1901.

167 [Дудыкевич В.]. Взглядъ на прошлое и настоящее Австро-Угорской Руси. Изъ №№337 и 345 Московскихъ Вѣдомостей. — Б/м, 1892; Мончаловскій О. А. Положеніе и нужды Галицкой Руси // Библиотека Карпато-русскихъ писателей подѣ редакціей Ф.Ф.Аристова. — М., 1915. С.7-33; також див.: Його ж. Литературное и политическое украинофильство. — Л., 1898. 193 с. [Отпечатка изъ «Галичанина»]; Марковъ Д.А. Національная автономія и политическая гаката въ Галичинѣ // Його ж. Письма публициста. — Л., 1905. — С.58-79; Його ж. Галицко-русскій вопросъ. — Б/м, 1909. [Оттискъ изъ «Славянскихъ извѣстій»].

168 Ваврик В.Р. Талергоф. В 20-ті роковини народної трагедії галицко-руського народа. — Л., 1934.

169 Марко М.А. Виновники и мучители // Талергофскій альманахъ. Пропамятная книга австрійскихъ жестокостей, изуверствъ и насилій надѣ карпато-рускимъ народомъ во время Всемирной войны 1914—1917 гг. — Л., 1924. — Вып.1. — С.7-16.

170 Барвѣньскій О. Илюстрована исторія Руси вѣдѣ найдавнѣйшихъ до нынѣшнихъ часѣвъ. Зѣ двома историчными картами Руси и 40 иллюстраціями / Коштомъ и заходомъ товариства «Просвѣта». — Л., 1890; Його ж. Цісар і король Франц-Йосиф І. 1848—1908. Картини з его житя на спомин 60-літнього володарства. — Л., 1908.

171 Барвіньскій О. Значіне українсько-руського народу для Австро-

Угорщини (переклад розвідки з «Österreichische Rundschau» з 1. мая 1912 р.) / Перепечатка з часописи «Руслан». — Л., 1912.

172 Новинки. Руска демонстрация у Львові // Діло. — 1904. — Ч.186. — 19 серпня (1 вересня).

173 Акция Козловскі — Пінінскі — Більчевскі // Там само. — 1903. — Ч.106. — 13 (26) травня.

174 Президент польської републики // Там само. — 1908. — Ч.44. — 27 (14) лютого.

175 Bobrzyński M. Z moich pamiątek... — S. 297.

176 Цит. за: Binder H. Ukraińskie przedstawicielstwo w austriackiej Izbie posłów... — S.127-162.